

De Vlinderstichting is dé organisatie die de deskundigheid in Nederland en Europa over vlinders en libellen bundelt. We maken ons sterk voor het behoud en herstel van vlinders en libellen in Nederland en Europa, en ook voor de biodiversiteit in het algemeen. Hoe we dat in 2020 hebben gedaan is te lezen in dit jaarverslag.

Medewerkers

Op ons kantoor in Wageningen werkten dit jaar

- 24 medewerkers in vaste dienst. in totaal 18 fte.
- Twee vrijwilligers bij de bibliotheek, en een vrijwilliger bij de kweek.
- Een twintigtal studenten (hbo, mbo en universitair) en vijf Groene Trainees.

De medewerkers van De Vlinderstichting hebben elkaar in 2020 veelal digitaal ontmoet, en dat blijft nog wel even zo. Links ziet u een schermafbeelding van de maandelijkse vergadering met alle medewerkers in april 2021. Overigens zijn het er te veel om ze allemaal tegelijk in beeld te kunnen krijgen. Op onze website www.vlinderstichting.nl/medewerkers leest u meer over onze medewerkers. Bekijk daar ook de voorstel filmpjes!

Wie, wat & hoe

Wij doen alles wat we kunnen om te zorgen dat over honderd jaar alle vlinder- en libellensoorten weer voorkomen waar ze van nature thuishoren. Onze kracht zit in kennis en inspiratie:

- Wij zorgen dat wij weten hoe het met de vlinders en libellen gaat (monitoring) en wat ze nodig hebben (ecologisch onderzoek).
- Op basis daarvan adviseren en inspireren wij beheerders – van natuur, boerenland, openbare ruimte en tuinen – om rekening te houden met vlinders en libellen.
- Daarvoor ontplooiën wij activiteiten en voeren wij projecten uit.

Ons werk is mogelijk mede dankzij financiële bijdragen van onze trouwe donateurs, waar wij heel blij mee zijn. Deze bijdragen weten wij elk jaar ongeveer te vertienvoudigen met projectfinancieringen van – vooral – overheden, maar ook van ngo's en bedrijven. Daarbij geven wij onafhankelijk advies en behouden – in formele zin – onze onafhankelijke positie en rechten als rechtspersoon.

Zo veel mogelijk van de door ons ontwikkelde kennis en adviezen publiceren wij op onze website, in ons tijdschrift Vlinders, in wetenschappelijke artikelen of elders. In dit jaarverslag geven wij een beeld van enkele opvallende projecten waar we in 2020 aan hebben gewerkt.

Bestuur

Titia Wolterbeek, directeur/bestuurder

Raad van Toezicht

Marc de Wit, voorzitter

Jurgen Berendsen

Anke Dielissen

Jan Willem Erisman

Gerdo van Grootheest

Robert Metzke (tot november 2020)

Margriet Rouhof (vanaf maart 2021)

Femmy ten Cate (tot november 2020)

Michaëla van Wassenaer

Financiën en administratie

Het financieel jaarverslag wordt in juni vastgesteld door de Raad van Toezicht. Daarna wordt het gepubliceerd op onze website en in het augustusnummer van Vlinders.

Onze administratie is in de loop van 2020 met een nieuw programma gaan werken. Zoals dat gaat met administratieve vernieuwingen, heeft het nog heel wat voeten in de aarde gehad om alles draaiend te krijgen en te houden in het nieuwe systeem.

Groei achterban 2020

Het aantal donateurs op 31/12/2020 was 5575. Ook in 2020 zijn onze vier socialemediakanalen weer flink gegroeid. Het aantal volgers op Instagram is inmiddels groter dan op Twitter

	1/1/2020	1/1/2021
Facebook	31.000	33.331
Nieuwsbrief	18.000	30.000
Instagram	11.000	18.296
Twitter	15.000	16.506
Donateurs	5.543	5.575
LinkedIn	2.300	3.568

De website www.vlinderstichting.nl had 1,2 miljoen gebruikers in 2020, met bijna 6 miljoen paginaweergaven.

Mede mogelijk gemaakt door ...

Wij zouden onze projecten niet kunnen uitvoeren zonder hulp van de opdrachtgevers, subsidiegevers als Prins Bernhard Cultuurfonds en Nationale Postcode Loterij en natuurlijk onze donateurs. Dank hiervoor!

MONITORING

ABLE

Het internationale project ABLE (Assessing Butterflies in Europe) werd in 2020 afgesloten. De focus lag op het ontwikkelen van meer monitoringroutes in Europa en het delen van data met elkaar. In twee jaar werden nieuwe landen en nieuwe vrijwilligers met elkaar verbonden in dit bijzondere vlinderproject. Een prachtig begin van nog veel meer samenwerking!
Meer info op <https://butterfly-monitoring.net/able-results>.

NEM en SNL-monitoring

De twee belangrijkste pijlers van natuurmonitoring zijn het NEM (Netwerk Ecologische Monitoring) en de SNL-monitoring (monitoring in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap). Beide systemen werken tot nu toe naast elkaar, omdat ze een ander doel dienen en gebaseerd zijn op andere methoden. Maar zijn ze ook te combineren? Bosgroep Midden Nederland en De Vlinderstichting onderzochten het in opdracht van de provincie Gelderland. Wat bleek: door het combineren van de data kunnen we vaststellen hoe dagvlinderpopulaties zich ontwikkelen in een natuurgebied en hoe die ontwikkelingen zich verhouden tot veranderingen op groter schaalniveau. Dit helpt om de effectiviteit van het natuurbeheer te beoordelen en zo nodig bij te sturen.

Ontsluiten libellendata voor GBIF

In Nederland is de toegankelijkheid van data goed geregeld, maar voor veel gebieden is dat anders. Over West- en Centraal-Azië is veel minder informatie bekend. Samen met GBIF (Global Biodiversity Information Facility) heeft De Vlinderstichting de informatie die er is beter toegankelijk gemaakt. Ook wordt de laatste hand gelegd aan een atlas met kaarten en beschrijvingen van alle soorten uit deze regio. Hiermee is er voor het eerst een overzicht van de libellenfauna van dit biogeografisch interessante gebied.

Herkolonisatie na herstelbeheer

Samen met EIS Kenniscentrum Insecten en Stichting Bargerveen zijn voor vijf bedreigde insectensoorten (drie vlinders en twee bijen) de kansen voor terugkeer onderzocht. Er wordt gekeken in gebieden waar ze niet meer leven, maar waar intussen wel hard is gewerkt aan herstelbeheer. We hebben uitgezocht hoe je door de ogen van deze dieren naar herstel van leefgebied op landschapsschaal moet kijken. In het Haaksbergerveen blijken er voor het veenhoibeesje goede kansen, maar op het Doldersummerveld is er nog wel een flinke weg te gaan voordat het gentiaanblauwtje daar weer terecht kan.

Kleurkeur

Het keurmerk voor ecologisch beheer van bermen en groenstroken kreeg in 2020 veel aandacht. Verschillende opdrachtgevers laten inmiddels bermbeheer volgens de principes van Kleurkeur uitvoeren. De Vlinderstichting leidde in 2020 – ondanks de coronacrisis – ruim 360 mensen op tot Kleurkeur basisdeskundige, van aannemers en opdrachtgevers tot adviseurs. De komende jaren zal dat verder uitgroeien. Meer info op www.vlinderstichting.nl/kleurkeur.

BEHEER

Sinusbeheer

In Noord-Brabant heeft De Vlinderstichting een langjarig project afgerond, waarin de effecten van sinusbeheer op flora en fauna van graslanden in beekdalen is onderzocht. Voor het bruin zandoogje, groot dikkopje en klein geaderd witje konden we aantonen dat ze profiteren van sinusbeheer. Voor wilde bijen en zweefvliegen waren de resultaten wat minder eenduidig. In een vervolgonderzoek willen we hiermee verder.

Impuls structuurrijke bosranden

Rond het jaar 1900 was hakhout het belangrijkste bostype in Nederland. Het is een belangrijk leefgebied voor veel vlinders, en daarom werkt De Vlinderstichting aan behoud van deze prachtige bossen.

In Noord-Brabant werken we samen met Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Bosgroep Zuid Nederland en andere terreinbeheerders aan herstel van natuurlijke, structuurrijke bosranden. Op tien locaties in Noord-Brabant gaan we aan de slag met het creëren van meer leefgebied. Alle locaties worden door vrijwilligers gemonitord, zodat we in beeld kunnen brengen hoe de doelsoorten op de maatregelen reageren.

Onder het Maaiveld

Onder het Maaiveld, dat in 2020 is gestart, is een driejarig programma van IUCN NL, De Vlinderstichting, NIOO-KNAW en het Centrum voor Bodemecologie. Samen met andere organisaties werken wij aan een structurele verandering in de omgang met onze waardevolle bodem. Het doel van Onder het Maaiveld is herstel van het bodemleven in Nederland, als basis voor een gezonde natuur en een gezonde maatschappij. Dit project is mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij.

Bovenste Beste Bermbeheerder

Om het belang van bermen onder de aandacht te brengen gaven De Vlinderstichting en Stichting Groenkeur het publiek de mogelijkheid gemeenten te kandideren als beste bermbeheerder. Gemeente Gouda – met stadsecoloog André van Kleinwee – werd uitgeroepen tot beste van 2020.

AGRARISCH

WeideHommelrijk

Samen met EIS Kenniscentrum Insecten hebben we onderzocht welke betekenis matig voedselrijke graslanden hebben voor hommels. In enkele gebieden werden zeldzame hommelssoorten gevonden, zoals de moshommel en de grashommel. Ook konden we aantonen dat graslanden die voor weidevogels beheerd worden voor hommels (nog) weinig te bieden hebben. Wel zijn er allerlei potenties in graslanden. De rapportage en conclusies zijn te vinden op onze website.

Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw

De Vlinderstichting werkt in opdracht van het Wereld Natuur Fonds aan de ontwikkeling van de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw. Doel is om de prestaties van akkerbouwers op het gebied van biodiversiteit meetbaar te maken. Het is een samenwerking tussen de Brancheorganisatie Akkerbouw, Rabobank, provincie Groningen en Wereld Natuur Fonds. De Vlinderstichting ondersteunt met inhoudelijke expertise.

Monitoring van agrarische biodiversiteit in Noord-Holland

Op een groot biologisch veebedrijf in Spaarnwoude heeft De Vlinderstichting samen met FLORON monitoring uitgevoerd van vegetatie en bloembezoekende insecten. Dit gebeurde in opdracht van provincie Noord-Holland en Koningshoeve-Ettingen BV. De monitoringresultaten

worden onder andere gebruikt voor de verdere ontwikkeling van biodiversiteit in de bedrijfsvoering van de Koningshoeve-Ettingen, waarbij De Vlinderstichting eveneens betrokken is. De gebruikte monitoringtool zal voor de provincie Noord-Holland breder doorontwikkeld worden.

Kleine parelmoervlinder

De kleine parelmoervlinder gaat in het binnenland achteruit, maar komt tegelijkertijd vanuit het zuiden steeds meer voor. In Limburg hebben we onderzocht of boeren kunnen helpen om weer binnenlandse populaties op te bouwen. In akkers met wintergraan kunnen akkeronkruiden, waaronder het akkerviooltje, worden uitgezaaid die een belangrijke nectarbron voor de vlinders en andere bestuivers zijn. Het eenjarige akkerviooltje is de waardplant van de kleine parelmoervlinder. Wanneer boeren hun beheer in de graanakkers handhaven, zijn er dus veel kansen voor deze vlinder!

Boeren Insecten Monitoring in het Agrarisch Gebied

In 2019 is De Vlinderstichting samen met de LTO en BoerenNatuur een project begonnen om boeren zelf dag- en nachtvlinders te laten tellen op hun erf. Dit bleek een succes en dat werd in 2020 bevestigd, waarbij er meer dan vijftig nieuwe aanmeldingen waren van boeren om mee te doen met dit project.

BIJZONDERE SOORTEN

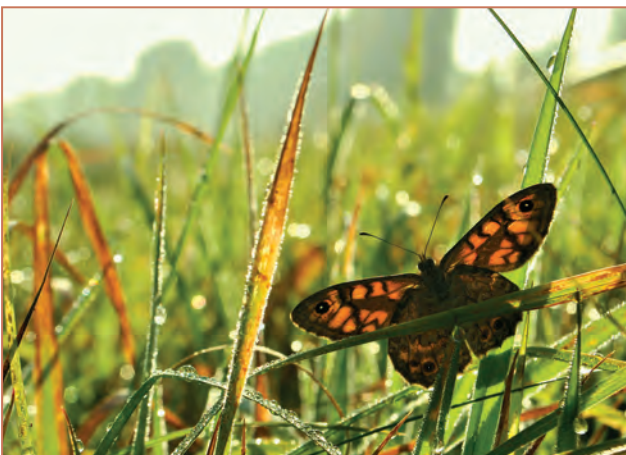
Herstel van de levensvatbaarheid van het gentiaanblauwtje

In vier provincies (Drenthe, Noord-Brabant, Gelderland en Overijssel) werkt De Vlinderstichting samen met Science4Nature aan de levensvatbaarheid van het gentiaanblauwtje. We werken aan verschillende vraagstukken die habitatkwaliteit, genetische diversiteit en interacties met waardmieren bepalen. Hiermee kunnen we terreinbeheerders voorzien van actuele adviezen om het gentiaanblauwtje beter te beschermen. Daarnaast kunnen we met deze kennis kansrijke plekken met nieuw leefgebied ontwikkelen. Deze kennisontwikkeling is mogelijk met steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Pimpernelblauwtjes

Dertig jaar na de herintroductie van de pimpernelblauwtjes kijken we of de Nederlandse vlinders zich aan het nieuwe leefgebied in de Moerputten hebben aangepast en verschillen van de vlinders in de bronpopulatie in Polen. Samen met Magda Witek, Luca Casacci en Daniel Sanchez Garcia van de Poolse Academie voor Wetenschappen in Warschau en de Universiteit van Torino onderzoeken we of we verschillen in geurstoffen, genetische variatie en gedrag bij de vlinders en mieren kunnen vinden. Daarvoor hebben we gedurende een week met een mobiel veldlab in de Moerputten en in Wageningen gestaan.

Argustelling

De provincie Friesland wil graag meer inzicht in twee van haar meest zeldzame soorten: de argusvlinder en de groene glazenmaker. Daarom zijn we in 2019 gestart met de Argustelling.

Op zo veel mogelijk locaties in Friesland worden jaarlijks argusvlinders en groene glazenmakers geteld langs vaste telroutes. Zo zullen we hopelijk over enkele jaren in staat zijn om te zeggen hoe het met deze twee soorten gaat in de provincie. We zijn blij met onze vrijwilligers die zo enthousiast aan dit project meewerken!

Bronlibellen in de Esperloop

Samen met waterschap Aa en Maas, Staatsbosbeheer en WenR werken we aan verbetering van de Esperloop, een beekje waar een kleine populatie gewone bronlibel voorkomt. We hebben een jaar geleden hout in de beek gelegd en zien nu al een toename van de hoeveelheid leven in de beek. Daarnaast hebben we gekeken welke macrofauna hier voorkomt, en welke ontbreekt. Zo is goed in kaart gebracht wat de problemen in deze beek zijn die nog aangepakt moeten worden.